പക്ഷിയും വിപ്രനും.

കവി സാർവ്വഭൌമൻ കൊടുങ്ങല്ലൂർ

ചെറിയ കൊച്ചുണ്ണി തമ്പുരാൻ.

പ്രസിദ്ധീകരണം:

ളാ ബുക്ക് ഹൗസ്, കൊടുങ്ങല്ലൂർ.

യക്ഷിയും വിപ്രനും

കവിസാർവ്വഭൗമൻ,

കൊടുങ്ങല്ലൂർ ചെറിയ കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ.

പ്രസിദ്ധീകരണം:

കേരളാ ബുക്ക് ഹൌസ്,

കൊടുങ്ങല്ലൂർ.

വില 75 പൈസ

YAKSHIYUM VIPRANUM

(Poems)

1st Edition 1000 copies

June 1967

By Kavisarvabhouman

Kodungallur Cheria Kochunny Thampuran

Price: 0—75

Published by

KERALA BOOK HOUSE, CRANGANORE.

Printed at:

B. B. Press, N. Parur

കവി സാർവ്വഭൌമനെക്കുറിച്ചു്

അച്ചടിയന്ത്രത്തിന്റെ സഹായം കൂടാതെതന്നെ മഹാകവിയായിത്തീൎന്നിട്ടുള്ള ഒരാളാണു് കൊടുങ്ങല്ലൂർ ചെറിയ കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു്. മലയാളമനോരമയുടെയും, വിദ്യാവിനോദിനിയുടെയും ആവിർഭാവകാലം വരെ മലയാളത്തിൽ കവികളുടെ സംഖ്യ കൈവിരലുകൾകൊണ്ടു കണക്കാക്കാവുന്നതിലധികമുണ്ടായിരുന്നുവോയെന്നു സംശയമാണു്. പൂർവ്വജന്മ്യമായ വാസനയും നൈപുണ്യജനകമായ വായനയും തികഞ്ഞവരല്ലാതെ അക്കാലംവരെ കവികളുടെ കളരിയിൽ കയറാറില്ല. കയറിയാൽത്തന്നെ മൂക്കിലോ മൂലയിലോ മുക്കിമൂളിക്കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നതല്ലാതെ മുഖ്യന്മാരുടെ മുമ്പിൽച്ചെന്നു മുഖം കാണിക്കുകയും പതിവില്ല. പഴക്കവും തഴക്കവും ചെന്ന പരിപക്വബുദ്ധികളായ ഗുരുക്കന്മാരുടെ ശിക്ഷയിൽ വളരെക്കാലം ശിഷ്യപ്പെട്ടു കൺകേടും കൈപ്പിഴയും പററുകയില്ലെന്നു കരളുറച്ചു വന്നതിനുശേഷമേ കളരിവിട്ടു അരങ്ങേററത്തിനാലോചിക്കുക തന്നെ പതിവുള്ളു.

പണ്ടത്തെ കവിയശഃപ്രാൎത്ഥികൾ, ഒററശ്ലോകങ്ങൾ, സമസ്യാപൂരണങ്ങൾ, വൎത്തമാനക്കത്തുകൾ, കല്യാണം ഉത്സവം പൂരം മുതലായവയെ വർണ്ണിക്കുന്ന ചെറിയ പ്രബന്ധങ്ങൾ, മദിരാശി കാശി രാമേശ്വരം മുതലായ ദൂരദേശയാത്രാ വിവരണങ്ങൾ, തുള്ളൽപ്പാട്ടുകൾ ആട്ടക്കഥകൾ, ഭാണങ്ങൾ, പലജാതി കഥാപ്രബന്ധങ്ങൾ, കാവ്യങ്ങൾ, നാ

ടകങ്ങൾ ഇങ്ങനെ ക്രമത്തിൽ ഓരോന്നായിപ്പലതും ഉണ്ടാക്കി അഭ്യസിച്ചിട്ടാണ് കവിപദത്തിന്ന് അർഹന്മാരായിത്തീന്നിട്ടുള്ളതു്.

കൊടുങ്ങല്ലൂർക്കളരിയിൽ കവിതാഭ്യാസം നടന്നിരുന്നതു് ഏതുവിധമാണെന്നു കണ്ടും കേട്ടും അറിവുള്ളതു് ഇവിടെപ്പറയാം:—

'ശ്രീരാമചരിതാ'ദിസംസ്കൃതകാവ്യങ്ങളുടെ കർത്താവും, വ്യാകരണം, ജ്യോതിഷം എന്നീ രണ്ടുശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധനുമായിരുന്ന' വിദ്വാൻ 'എളയതമ്പുരാൻ' 1026-ൽ തീപ്പെട്ടു. പ്രസിദ്ധ ഭാഷാകവികളായിരുന്ന പൂന്തോട്ടത്തു നമ്പൂരിയും വെൺമണി അച്ഛൻനമ്പൂരിപ്പാടും ഈ വിദ്വാൻതമ്പുരാന്റെ മഹാസ്നേഹിതന്മാരായിരുന്നു. അവർ രണ്ടുപേരും തുംബുരുനാരദന്മാരെപ്പോലെ ഏകവിദ്യാ വിദഗ്ദ്ധന്മാരായ കൂട്ടു ചങ്ങാതിമാരായിരുന്നുവെങ്കിലും 1040-ാംമാണ്ടിൽ പൂന്തോട്ടം നഷ്ടമായി. പിന്നെ കുറച്ചുകാലത്തേയ്ക്കു് അച്ഛൻനമ്പൂരിപ്പാട്ടുമാത്രം ഭാഷാകവിഭാരതവംശത്തിൽ ഭീഷ്മരെപ്പോലെ ഏകശേഷനായിത്തീന്നു. എങ്കിലും ഏറെത്താമസം കൂടാതെതന്നെ മഹൻനമ്പൂരിപ്പാട്ടു വളന്നു കവിതാവിഷയത്തിലും അച്ഛന്റെ അനുഗാമിയായിട്ടു കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ മുതലായ കവിഭാരതരാജകുമാരന്മാരുടെ ദ്രോണാചാര്യപദത്തെ പ്രാപിച്ചു. വിദ്വാൻ തമ്പുരാന്റെ പ്രധാന ശിഷ്യനും നല്ല വൈയാകരണനുമായിരുന്ന 'കാടകോണം കൃഷ്ണശാസ്ത്രികൾ' (പുതുക്കോട്ടു കൃഷ്ണശാസ്ത്രികൾ എന്നും പറയും) 1040-മുതൽ 74വരെ ഈ രാജവംശത്തിലെയ്ക്കൊരു വേദവ്യാസരായിരുന്നു. ഈ

വേദവ്യാസരുടെ ആർഷസംസ്കാരവും ഭീഷ്മരുടെ ഉപദേശവും, ദ്രോണാചാര്യരുടെ ശിക്ഷയും സിദ്ധിച്ച കവിരാജകുമാരന്മാരിൽ കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ സവ്യസാചിയായിത്തീൎന്നു. അവിടുത്തെ സംസ്കൃതത്തിലും മലയാളത്തിലും കാവ്യരചനാസാമർത്ഥ്യം തുല്യമാണ്. സാക്ഷാൽ സവ്യസാചിക്കു 'ചിത്രസേനൻ' എന്ന ഗന്ധൎവ്വനിൽനിന്നു സംഗീതവൈദഗ്ദ്ധ്യം ലഭിച്ചതുപോലെ ഈ സവ്യസാചിക്കു വൈദ്യകലാനിധിയായിരുന്ന എളയിടത്തു തൈക്കാട്ടു ഇട്ടിരിമൂസ്സി'ൽനിന്നു ആയുൎവ്വേദപാണ്ഡിത്യവും സിദ്ധിച്ചു. അൎജ്ജുനനു തന്റെ സംഗീതവിദ്യാപ്രകടനത്തിന് അജ്ഞാതവാസം മാത്രം പോരാ ഷണ്ഡത്വവും കൂടി സ്വീകരിക്കേണ്ടിവന്നുവല്ലോ എന്നാൽ തമ്പുരാന്റെ വൈദ്യവിദ്യാപ്രയോഗം, അവിടത്തെ പൌരുഷത്തെ വൎദ്ധിപ്പിക്കുകയും പേരിനു പ്രസിദ്ധിയുണ്ടാക്കുകയുമാണു ചെയ്തതു്.

കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ മാത്രമല്ല ഈ കാവ്യകളരിയിൽ പയററീട്ടുള്ളതു്. കാത്തുള്ളിൽ അച്യുതമേനോൻ, ഒറവങ്കര നീലകണ്ഠൻ നമ്പൂരി (രാജാ) കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ, കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി എന്നിവരും ഈ ദ്രോണശിഷ്യന്മാർ തന്നെ. നടുവത്തച്ഛൻ നമ്പൂരി, അച്ഛൻ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെയും പൂന്തോട്ടത്തു നമ്പൂരിയുടേയും സഖാവായിരുന്നതിനാൽ പ്രായംകൊണ്ടും പ്രാമാണ്യംകൊണ്ടും മഹൻ നമ്പൂരിപ്പാടു് അദ്ദേഹത്തെ ഒരു മാന്യമിത്രമായിട്ടാണു കരുതിയിരുന്നതു്. കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി കൊടുങ്ങല്ലൂർ താമസിച്ചല്ല അഭ്യസിച്ചതു്. അദ്ദേഹം ഏകലവ്യനെപ്പോലെ മറെറാരിടത്തിരുന്നു് ആചാൎയ്യനോടുപ

ദേശം വാങ്ങി സ്വയമേവ സാധിച്ച സാമൎത്ഥ്യം സമ്പാദി ക്കുകയാണുണ്ടായതു്". നമ്മുടെ ദ്രോണാചാൎയ്യർ ഇടയ്ക്കുചില പ്പോൾ കോട്ടയത്തിനടുത്തു കൊടമാളൂരുള്ള അമ്മാമന്റെയും ലോകം. അപ്പോൾ 'ദുൎയ്യോധനവധം' 'ആട്ടക്കഥ' 'മനോ രമാവിജയം' നാടകം മുതലായവയുടെ കൎത്താവും പ്രസിദ്ധ വൈദ്യനുമായിരുന്ന വായ്ക്കരമൂസ്സിന്റെ ഇല്ലത്തു വെച്ചുനിമി ത്തം ഏതാനും ദിവസം താമസിക്കുകയും ചെയ്യും. ആ അവസരത്തിൽ മൂസ്സിന്റെ അന്തേവാസിയായിരുന്ന മി. ഉണ്ണിക്കു നമ്പൂരിപ്പാട്ടുമായിട്ടുള്ള പരിചയം സിദ്ധിപ്പാനും, വെണ്മണിപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ മൂലവും ചടങ്ങുകളും പ്രയോ ഗസമ്പ്രദായങ്ങളും നേരിട്ട് ഉപദേശം വാങ്ങുവാനും അത നുസരിച്ചുള്ള ക്രിയകളെ ആചാൎയ്യനെക്കാണിച്ചു സംശയ ങ്ങൾ തീർത്തു ശരിയാക്കുവാനും ധാരാളം അവസരം സിദ്ധി ച്ചിരുന്നു. ഉടനേ മലയാളമനോരമയുടെ ഉദയകാലവുമായി പിന്നത്തെക്കഥയെല്ലാം പ്രസിദ്ധമാകയാൽ ഇവിടെ വി സ്തരിക്കേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ഈ ആചാൎയ്യൻ ശിഷ്യഗണത്തോടുകൂടിയും ഏകാകി യായിട്ടും ചിലപ്പോൾ എറണാകുളത്തും, തൃപ്പൂണിത്തുറയും. തൃശ്ശൂരും, ചിലപ്പോൾ വെള്ളാരപ്പിള്ളിയിൽ സ്വഗൃഹ ത്തിലും, ചിലപ്പോൾ അന്നമനിടെ ഒറവങ്കര രാജന്റെ വസ തിയിലും, ചിലകാലങ്ങളിൽ ചാലക്കുടിയിൽ നടുവത്തുമനയ്ക്ക ലും സമ്മേളിക്കുകയും, അവിടെ വേറെചില കവിതാഭ്രാന്ത ന്മാർ വന്നുകൂടുകയും ആസ്സംഘത്തിൽവച്ചു പരീക്ഷാരൂപ ത്തിൽ ചിലകൃതികളുണ്ടാക്കുകയും, അക്ഷരശ്ലോകങ്ങളുണ്ടാ ക്കിചൊല്ലുകയുംപലപ്പോഴും പതിവുണ്ടു്. ഇങ്ങനെ മേളിച്ചു

കൂടി ച്ചേൎന്നു പയററിക്കവിതാനൈപുണ്യം സമ്പാദിച്ചവരാണു ശ്രീമാന്മാരായ കണ്ടൂർ നാരായണമേനോൻ, ഒടുവിൽ കുഞ്ഞികൃഷ്ണമേനോൻ, കോടശ്ശേരി കുഞ്ഞൻതമ്പാൻ മുതലായവർ. ഇവരിൽ നാരായണമേനോനവർകൾക്കു പഠിപ്പിന്നും ഉദ്യോഗനിർവ്വഹണത്തിന്നുമായിട്ട് എറണാകുളത്തും, അന്നമനടയിലും, കൊടുങ്ങല്ലൂരും അധികകാലം താമസിപ്പാനിടവന്നതിനാൽ ഈ സംഘത്തിൽ അധികം പെരുമാറുവാനും സംഗതിവന്നു. കുഞ്ഞികൃഷ്ണമേനോനവർകൾക്കു ബാല്യത്തിൽ മാത്രമേ മഹൻ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെപ്പരിചയത്തിന്നു യോഗമുണ്ടായിട്ടുള്ളു പിന്നെ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാനും അച്യുതമേനോനുമാണ് അദ്ദേഹത്തിന്നു മാർഗ്ഗദൎശികളായിരുന്നതു്. ഫങ്ങരങ്കോതകൃഷ്ണൻ കൎത്താവവർകളുടെ കവിതാങ്കുരത്തിന്നു വാസനവുറപ്പെട്ടതും വികാസമുണ്ടായതും ഈ മിത്രസമ്പൎക്കത്താൽത്തന്നെയാണു".

ഇങ്ങനെ ഈ കവിസമാജം 1055 മുതൽ 68 വരെയൊതൊരു വൈകല്യവും കൂടാതെ നിലനിന്നു. 66-ൽ അച്ഛൻ നമ്പൂരിപ്പാട്ടും, 68-ൽ മഹൻനമ്പൂരിപ്പാട്ടും, 74-ൽ കൃഷ്ണശാസ്ത്രികളും ഭൂലോകവാസം വെടിഞ്ഞതോടുകൂടി ഈ കാവ്യകളരിഒരു കരപ്പില്ലാക്കളരിയായി. അതിന്നുശേഷം ശിഷ്യന്മാർ ഓരോരുത്തരും ഓരോ വഴിക്കു തിരിഞ്ഞു.

ഇതുവരെ പ്രസ്താവിച്ചതിൽനിന്നു 'വെണ്മണിപ്രസ്ഥാന'ത്തിന്റെയും, കൊടുങ്ങല്ലൂർസാഹിത്യക്കളരിയുടെയും, അതിൽ അഭ്യസിച്ചു നൈപുണ്യംസമ്പാദിച്ച കവികളുടെയും, ഒരു സാമാന്യജ്ഞാനം വായനക്കാൎക്കു സിദ്ധിച്ചിരിക്കുമല്ലോ. ഇനി കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ സാഹിത്യജീവ

ചരിത്രത്തെയും, കാവ്യനിർമ്മാണപരിശ്രമത്തെയും കുറിച്ചു മാത്രം പറയേണ്ടതായ സംഗതികളെ പറയുന്നു:—

കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ ജനനം 1033-ാമാണ്ടു മീനമാസം 17-ാംനു- ഞായറാഴ്ച അസ്തമിച്ച് ഉത്രം നക്ഷത്രം കന്നിക്കൂറിൽ തുലാം രാശിയിലാണ്. അമ്മ 'ഇക്കാവു'തമ്പുരാട്ടിയും അച്ഛൻ 'പൂരാടത്തു' നമ്പൂരിയുമാണ്. ജാത്യാചാരംഅനുസരിച്ച യഥാക്രമം നിർവ്വഹിക്കേണ്ടതായ സംസ്കാരങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ അവിടേയ്ക്കു മൂന്നാം വയസ്സിൽ വിദ്യാരംഭം കഴിഞ്ഞു കലാചാര്യനായ 'വളപ്പിൽ ആശാൻെറ' അടുക്കലാണ് അവിടന്ന് എഴുത്തുപഠിച്ചത്. അക്കാലത്തു നടപ്പുണ്ടായിരുന്ന ബാലപാഠങ്ങൾ, ഗണാഷ്ടകംമുതലായ സ്തോത്രങ്ങളും, ഒരു പഞ്ചാംഗം ഗണിച്ചുണ്ടാക്കുവാൻ മതിയാകത്തക്കവണ്ണം ഭാഷയിലുള്ള ജോതിശ്ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങളും, അമരകോശം, സിദ്ധരൂപം, ബാലപ്രബോധം, ശ്രീരാമോദന്തം എന്നിവയുമായിരുന്നു. ഗുരുനാഥനായിരുന്ന 'ഉണ്ണിആശാൻ' മേൽപറഞ്ഞവയൊക്കയും മുഖസ്ഥങ്ങളായിരുന്നതിനു പുറമേ സദ്വൃത്തി, ഈശ്വരഭക്തി, ശിഷ്യവാത്സല്യം വടികൂടാതെ ബാലശിക്ഷ നടത്തുവാനുള്ള പ്രത്യേക സാമൎത്ഥ്യം ഇതെല്ലാം പൂൎണ്ണമായിരുന്നു. അടുത്തകാലത്തു വിദ്വാന്മാരെന്നു പേരു കേട്ടിട്ടുള്ള കൊടുങ്ങല്ലൂർ തമ്പുരാക്കന്മാരൊക്കെ ഈ ആശാന്റെ ശിഷ്യന്മാരാണ്. നമ്മുടെ രാജകുമാരനു ബാലചാപല്യം വളരെ കൂടുതലായിരുന്നു. കണ്ണു തെറ്റിയാൽ കാടുകാട്ടുവാനും വയസ്യരൊന്നിച്ചു കളിച്ചു നടപ്പാനും തരം നോക്കിക്കാത്തിരിക്കും. എന്നാൽ വിദുഷിയും പ്രൗഢയുമായ

അമ്മയുടെ ആജ്ഞയെ അതിലംഘിച്ചും, ശുദ്ധാന്തഃശാന്തനമായ ആശാൻെറ ആദേശത്തെ അനാദരിച്ചും കേവലം നിരങ്കുശനായിട്ട് ഒട്ടും പ്രവൎത്തിക്കുകയുമില്ല. ഇങ്ങനെ പത്തുവയസ്സാകുമ്പോഴയ്ക്കും മുൻപറഞ്ഞ ബാലപാഠങ്ങളെല്ലാം ആശാൻെറ അടുക്കലിരുന്നു പഠിച്ചു. ഇതിനിടയ്ക്ക് അനദ്ധ്യായദിവസങ്ങളിലും പെററ പുല മുതലായ ആശൌചകാലങ്ങളിലുമായി നാളും പക്കവും വയ്ക്കുക മുതൽ നവഗ്രഹങ്ങളെ ഗണിക്കുകവരെയുള്ള കവിടിക്രിയയും ആശാൻതന്നെ പഠിപ്പിച്ചിരുന്നു. അപ്പോഴയ്ക്ക് ഉണ്ണിത്തമ്പുരാന്റെ ബുദ്ധിയുടെശക്തിയും ഗതിയും, സ്വഭാവത്തിൻെറ സംസ്കാരവും സ്ഥിതിയും ഇന്നപ്രകാരത്തിലാണെന്ന് അമ്മയ്ക്കും ആശാനും മാത്രമല്ല മററുള്ളവൎക്കും ഗ്രഹിപ്പാൻതക്ക നിലയിലായി. അതിനുമേൽ ആശാൻെറ അന്തേവാസം നിൎത്തി അമ്മാമനായ ഗോദവൎമ്മ തമ്പുരാൻെറ കീഴിൽ കാവ്യപാഠം തുടങ്ങി. അദ്ദേഹം കാവ്യം പഠിപ്പിക്കുന്ന രീതി അന്യാദൃശമായിരുന്നു. അതിനാൽ കാവ്യമൎമ്മജ്ഞനായ മാതുലന്റെ അധ്യാപനവിശേഷത്തിന്റേയും, കാവ്യവാസനാവാസിതവും അയസ്കാന്തസദൃശവുമായ ഭാഗിനേയൻെറ ബുദ്ധിസാമൎത്ഥ്യത്തിൻെറയും ഫലം മൂന്നുനാലു സംവത്സരംകൊണ്ടു ഹസ്തലബ്ധമായി. മററുള്ള സബ്രഹ്മചാരികൾക്കു ദുൎഗ്ഗ്രഹങ്ങളായ പദ്യങ്ങൾ കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാനു സുഗ്രഹങ്ങളായിത്തീൎന്നു.

ഈ മാതുലഭാഗിനേയന്മാരുടെ ഗുരുശിഷ്യഭാവം ദൈവവൈപരീത്യത്താൽ അധികകാലം നില്പാനിടവന്നില്ല. 1049-ൽ അട്ടിക്കിലുണ്ടായ വസൂരിക്കൊള്ളയിൽപെ

ട്ട് അമ്മാവൻ ചരമഗതിയെ പ്രാപിച്ചു. അതോടുകൂടിമരു മകൻെറ കാവ്യപാഠവും അവസാനിച്ചു. അതിന് മുമ്പിൽ ത്തന്നെ അഷ്ടാധ്യായി (പാണിനിസൂത്രം) ഉരുവിട്ടുറച്ചിരുന്നു. പിന്നെ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻെറ ഒടുക്കത്തെ മാതുലനായിരുന്ന കുഞ്ഞുണ്ണിത്തമ്പുരാൻെറ അടുക്കൽ നാടകാലങ്കാരങ്ങളും സിദ്ധാന്ത കൌമുദിയും പഠിച്ചു. അക്കാലത്തു കൊടുങ്ങല്ലൂരെന്നുമാത്രമല്ല, മലയാളത്തിൽ സാമാന്യമായിട്ടുതന്നെ തക്കശാസ്ത്രപണ്ഡിതന്മാർ വളരെ കുറവായിരുന്നു. പണ്ടത്തെ മലയാളികൾ ജ്യോതിഷം, വ്യാകരണം, മീമാംസ ഈ മൂന്നു ശാസ്ത്രങ്ങളാണ് അധികം പഠിച്ചിരുന്നത്. ഈശ്ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പരദേശിശ്ശാസ്ത്രിമാരോടു കിടപിടിക്കുന്നവരും അവരെക്കടന്നുനിൽക്കുന്നവരും അന്നു മലയാളത്തിൽ ദുർല്ലഭമല്ല. ഈശ്ശാസ്ത്രത്രയത്തിൽ മലയാളികളെഴുതീട്ടുള്ള പല ഗ്രന്ഥങ്ങളും പരദേശികളാൽ ആദരിക്കപ്പെട്ടുന്നതുമുണ്ട്. അന്നുമുൻപറഞ്ഞ ശാസ്ത്രികളുടെ ശിഷ്യന്മാരായി നല്ലവൈയാകരണന്മാരും സാഹിത്യരസികന്മാരുമായിട്ട് എട്ടുപത്തു തമ്പുരാക്കന്മാർ അവിടെയുണ്ടായിരുന്നു. അവക്കൊക്കെ താന്താങ്ങളുടെ ദിനകൃത്യങ്ങൾ കഴിഞ്ഞാൽ ബാക്കിയുള്ള സമയം മുഴുവൻ പഠിക്കുകയും പഠിപ്പിക്കയുമായിട്ടു കഴിയും. പകലുറങ്ങുക, ശീട്ടുകളിക്കുക, ചതുരംഗം വയ്ക്കുക, മുറുക്കുക മുതലായ മൂഢകാലക്ഷേപങ്ങളിലൊന്നിലും അവക്കാക്കും പരിചയമുണ്ടായിരുന്നില്ല.

അക്കാലത്തു് കൊടുങ്ങല്ലൂർ നടന്നിരുന്ന സാഹിത്യാഭ്യാസരിയെക്കുറിച്ചും അല്പം പറയാം. അന്നവിടെ സാധ്യായദിവസങ്ങളിൽ പഠിക്കുകയും പഠിപ്പിക്കുകയും, അനധ്യാ

യത്തിൽ അവരവർ പഠിച്ച വിഷയങ്ങളെ സദസ്സിൽ ഉപന്യാസരൂപത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുകയും പതിവുണ്ട്. അടുത്ത അനദ്ധ്യായത്തിൽ പ്രയോഗിപ്പാൻ വിചാരിക്കുന്ന വിഷയങ്ങളെ ഗുരുനാഥനായ ശാസ്ത്രികളുടെ മുമ്പിൽവച്ചു പ്രയോക്താവും മററുള്ളവരുംകൂടി മുൻകൂട്ടി ആലോചിച്ചു തീർച്ചയാക്കി ആ ഭാഗങ്ങളെ കഴിയുന്നതും വിസ്തരിച്ചും നിഷ്കർഷിച്ചും പഠിച്ച് ആലോചിച്ച് ഉറപ്പിച്ചിരിക്കും. പ്രയോഗദിവസങ്ങളിൽ നിശ്ചിത സമയത്തു ശാസ്ത്രികളും ശിഷ്യപ്രശിഷ്യന്മാരും ശ്രോതാക്കളായി വല്ല സഹൃദയന്മാരുമുണ്ടെങ്കിൽ അവരും ചേർന്ന് ഒരു പരിഷത്തുകൂട്ടും പ്രയോഗം നടത്തുന്നതു ഈ പരിഷത്തിലാണ്. കാവ്യനാടകങ്ങളിലാണ പ്രയോഗമെങ്കിൽ നിശ്ചിതഭാഗങ്ങളിലെ പദ്യഗദ്യങ്ങളെ ഭംഗിയായി ച്ചൊല്ലി അത്ഥം വിചാരിച്ചു, വ്യംഗ്യങ്ങളുണ്ടെങ്കിൽ അവയെ പ്രതിപാദിച്ചു, രസാലങ്കാരങ്ങളെ നിർദ്ദേശിച്ചു, സന്ദർഭാനുസരേണ ശബ്ദാത്ഥപ്രയോഗങ്ങളുടെ ഔചിത്യാനൌചിത്യങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കണം. അതിനിടയിൽ ശ്രോതാക്കളുടെ ആക്ഷേപമുണ്ടായാൽ സമാധാനം പറഞ്ഞു സ്വാഭിപ്രായത്തെ സ്ഥിരീകരിക്കണം. ആലങ്കാരികന്മാർ അലങ്കാരങ്ങളുടെ ബീജം, ജാതിഭേദം, രൂപഭേദം, അവാന്തരവിഭാഗം മുതലായവയെ പ്രതിപാദിച്ചു ലക്ഷണോദാഹരണങ്ങളെക്കൊണ്ടും വിവരണങ്ങളെക്കൊണ്ടും സംഗതി വിശദീകരിച്ചു പൂർവ്വപക്ഷസമാധാനങ്ങളെ വിസ്തരിച്ചു സ്വപക്ഷം സ്ഥാപിക്കണം. വൈയാകരണന്മാർ 'സിദ്ധാന്തകൌമുദി' തുടങ്ങി 'ഭാഷ്യ' പര്യന്തമുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പ്രയോക്താവിന്റെ പഠിപ്പിനും പാണ്ഡിത്യത്തിനും തക്കവണ്ണം മുൻനിശ്ചയിച്ചി

ട്ടുള്ള പ്രകരണങ്ങളെ അധികരിച്ച് ഉപന്യാസരൂപമായോ പ്രതിയോഗികളുമായി വാദപ്രതിവാദരൂപമായോ വാക്യാൎത്ഥം പറയണം. ഈവക പ്രയോഗങ്ങൾ ചിലപ്പോൾ പ്രയോക്താക്കളുടെ പാണ്ഡിത്യപ്രകൎഷത്തിന്റെ അവസ്ഥ പോലെ ഒരനദ്ധ്യായത്തിൽ അവസാനിക്കാതെ അതേവിഷയംതന്നെ രണ്ടോ മൂന്നോ അനദ്ധ്യായങ്ങളിൽ തുടൎച്ചയായി നീണ്ടുനിന്നുവെന്നും വന്നുപോകും.

ഇതിനുപുറമേ പെററപുല മുതലായ പഠിപ്പില്ലാത്ത ദിവസങ്ങളിലും, ഓണം മുതലായ വിശേഷാവസരങ്ങളിലും ചാക്യന്മാരുടേയും പാഠകന്മാരുടേയും രീതിയിൽ ഫലിതസഹിതമായി പ്രബന്ധം പറവാൻ വാസനയുള്ളവർ അതിൽ പാടവം പ്രകടിപ്പിക്കും. നാട്യവാസനയുള്ളവർ ശാകുന്തളം, ഉത്തരരാമചരിതം, ചൂഡാമണി, നാഗാനന്ദം മുതലായ നാടകങ്ങളെ ഭരതശാസ്ത്രപ്രകാരം അഭിനയിച്ചു രംഗവാസികളെ രസിപ്പിക്കും. കവികളാവാനാഗ്രഹിക്കുന്നവർ ഓരോ കൃതികളുണ്ടാക്കി കൊണ്ടുവന്നു സഭയിൽ വായിച്ചു സഭ്യന്മാരുടെ അഭിപ്രായം സമ്പാദിക്കും. ഇക്കൂട്ടത്തിൽ കൂടുന്നവൎക്കു കഥ, നാടകമാണെങ്കിൽ അങ്കം, കാവ്യമാണെങ്കിൽ സൎഗ്ഗം, ശ്ലോകങ്ങളുടെ സംഖ്യയും വൃത്തവും ഇത്യാദികളെല്ലാം മുൻകൂട്ടി നിശ്ചയിച്ചിരിക്കും. കവിയുടെ ശക്തിക്കു തക്കവണ്ണം സമയവും നിശ്ചയിക്കും. ഈപ്പരീക്ഷയിൽ ദ്രുതകവനം, രചനാചാതുൎയ്യം, അഭിനവകഥാനിൎമ്മാണസാമൎത്ഥ്യം, രസാലങ്കാരാദിഗുണപൗഷ്കല്യം, മുതലായ കവനകലാകൗശലങ്ങൾക്കെല്ലാം പ്രത്യേകസ്ഥാനങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. ഈപ്പരീക്ഷകളിൽ സംസ്കൃതഭാഗത്തിന്റെ വിധായകന്മാർ

കൃഷ്ണശാസ്ത്രികളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാന ശിഷ്യൻ 'വിദ്വാൻ കുഞ്ഞുരാമവൎമ്മൻ' തമ്പുരാനും, ഭാഷയ്ക്കു വെൺമണി അച്ഛനും മകനും കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാന്റെ ജ്യേഷ്ഠനായ കുഞ്ഞൻതമ്പുരാനുമായിരുന്നു.

ഇങ്ങനെയുള്ള പരീക്ഷകളിൽ ചേൎന്നിരുന്നവരുടേയും, ചേരാതെ വെൺമണിപ്രസ്ഥാനത്തിൽ പങ്കെടുത്തിരുന്നവരുടേയും ഭാഷാകവനസാമൎത്ഥ്യത്തെപ്പററി മഹൻനമ്പൂരിപ്പാടു തന്റെ അഭിപ്രായത്തെ ഒരു ശ്ലോകരൂപമായി റിപ്പോർട്ടുചെയ്തിരിക്കുന്നതിനെക്കൂടി ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ച് ഈ പ്രകരണത്തെ ഉപസംഹരിക്കാം.

"ഭാഷാരീതിപ്പഴക്കത്തിനു നടുവ, മതി-
പ്രാസമെണ്ണിപ്പെരുക്കി-
ശ്ലേഷിച്ചീടാതെ കുത്തിത്തിരുകിവിടുവതി-
നാച്യുതൻ, കുഞ്ഞുകുട്ടൻ—
ദോഷം കൂടാതുതിപ്പാൻ, പടുമതി ഫലിത-
ത്തിന്നു രാജാവു, മെന്തോ
ശേഷം ചൊല്ലുന്നു?, ശേഷാംശജപുരുഷനഹോ
കൊച്ചു കൊച്ചുണ്ണിഭൂപൻ."

കാവ്യം പഠിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കാലത്തുതന്നെ കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ കവിതയുണ്ടാക്കിത്തുടങ്ങി. 'ഇതെന്റെ പന്ത്രണ്ടാം വയസ്സിലെ കവിതയാണ്' എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ചില ശ്ലോകങ്ങൾ അവിടുന്നു ചൊല്ലികേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇരുപതുവയസ്സായപ്പോഴെയ്ക്കു സംസ്കൃതത്തിലും ഭാഷയിലും നല്ലൊരു കവിയാണു് അവിടുന്ന് എന്നു പലൎക്കും അറി

യതൊക്കെ നിഷ്ഠയിലായിക്കഴിഞ്ഞു. ഇദ്ദേഹം ആദ്യകാലത്തൊക്കെ സംസ്കൃതകവിതയിലാണ് അധികം മനസ്സു വെച്ചിരുന്നതു്. അന്നു ഭാഷാകവിതയെ ഒരു കളിമട്ടിലേ കരുതിയിരുന്നുള്ളു.

അവിടുന്നു് ആദ്യകാലത്തു സംസ്കൃതത്തിൽ ഉണ്ടാക്കീട്ടുള്ള 'വിടരാജവിജയം' 'അനംഗജീവനം' (ഭാണങ്ങൾ) 'ബാണയുദ്ധം' (പ്രബന്ധം) 'വിപ്രസന്ദേശം' 'ശ്രീരാമചരിതപൂരണം' (കാവ്യങ്ങൾ) എന്നീ കൃതികളിലാണു് അവിടത്തെ കവിതാഗുണങ്ങൾ മുഴുവനും പ്രകാശിച്ചുകാണുന്നതു്. അവ വായിച്ചിട്ടുള്ള സഹൃദയന്മാരെല്ലാം സശിരഃകമ്പം കവിയെ ശ്ലാഘിച്ചിട്ടുമുണ്ടു്. ഇപ്പോൾ രാജ്യഭാരം ഒഴിഞ്ഞു് വിശ്രമസുഖം അനുഭവിക്കുന്ന മഹാമഹിമശ്രീ 'ശ്രീ രാമവമ്മ' (ജി. സി. എസ്സ്. ഐ. ജി. സി. ഐ. ഇ.) കൊച്ചി വലിയ തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ ഷഷ്ടിപൂത്തിസ്മാരകമായി, ആ തിരുമനസ്സിലെ ജീവചരിത്രത്തെ വിഷയീകരിച്ചു് ഒമ്പതു സർഗ്ഗത്തിൽ ഒരു കാവ്യം ഉണ്ടാക്കീട്ടുള്ളതു് കവിയുടെ മദ്ധ്യകാലത്തെ സംസ്കൃതകൃതികളിൽ ഒന്നാംതരത്തിലൊന്നാണു്. അതിൽ സാമാന്യാതീതങ്ങളായ നായകഗുണങ്ങളേയും കേവലം വിരസങ്ങളായ രാജ്യഭരണതന്ത്രങ്ങളേയും കവി, സ്വമനോധമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു് മാധുര്യം ചേത്തു് സഹൃദയന്മാക്കു് ആലോചനാമൃതങ്ങളാക്കിത്തീത്തിട്ടുണ്ടു്. അതിനു പണ്ഡിതശിരോമണിയും, വിദ്വത്സംഭാവനാവിക്രമാദിത്യനുമായ ആ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് സ്വനാമരേഖാങ്കിതമായ ഒരു പ്രീതിമുദ്ര ആ ഷഷ്ടിപൂത്തിമഹാസദസ്സിൽവച്ചു് ഈ കവിശ്രേഷ്ഠനു കല്പിച്ചുകൊടുക്കുകയും

ചെയ്തു. 'ഉത്തരരാമചരിതം' എന്നൊരു സംസ്കൃതകാവ്യ വുംകൂടിയുണ്ട്. അതു കുറെ അന്ത്യകാലത്തെ കൃതിയാണെന്നു തോന്നുന്നു. രാവണൻ സീതാപഹരണത്തിനായി ഭിക്ഷു വേഷം ധരിച്ച് രാമാശ്രമത്തിൽ ചെന്നതുവരെയുള്ള ഭാഗം വിദ്വാൻ ഇളയ തമ്പുരാൻ എഴുതിവെച്ചിരുന്നതാണ്. 'ശ്രീരാമചരിതം' അത്രയും ഭാഗം 'പൂന'യിൽനിന്നു നാഗര ലിപിയിൽ ആരോ അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. അതിനെത്തുട ന്നാണു് കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ 'പൂരണം' എഴുതിയതു്. ആപ്പൂരണം പൂർവ്വരാമായണം കഴിയുന്നതുവരെ മാത്രമേയു ണ്ടായിരുന്നുള്ളു. പിന്നെ 'രാമചരിതം' മുഴുവനാക്കുവാനാ ണു് 'ഉത്തരരാമചരിതം' എഴുതിയതു്. ഈ സംസ്കൃത കൃതികളിൽ ഭാണങ്ങൾ രണ്ടും മാത്രമേ അച്ചടിപ്പിച്ചി ട്ടുള്ളു.

ഭാഷയിൽ ആദ്യകാലത്തുണ്ടാക്കിട്ടുള്ള പല കൃതികളും ഓലയിലെഴുതിയിട്ടിരുന്നു. അവയിൽ ചിലതൊന്നും ഇപ്പോൾ കാണ്മാനില്ല. 'ശ്രീരാമപട്ടാഭിഷേകം' 'അജ്ഞാതവാസം' (രണ്ടു നാടകങ്ങൾ) 'അന്യാപദേശം' ഒരു 'സൂര്യോദയം' 'അംബോപദേശം' (ശ്ലോകങ്ങൾ) 'സോമതിലകം' (ഭാണം) 'മദനകേതനചരിതം' (ഒരു കഥ) ഇതൊക്കെ അക്കൂട്ടത്തി ലുൾപ്പെട്ടവയാണ്.

'കല്യാണീനാടകം' 'ഉമാവിവാഹം' 'ഫൽഗുനവീര്യം' 'മധുരമംഗലം' (നാടകങ്ങൾ) 'പാണ്ഡവോദയം' 'മലയാം കൊല്ലം' 'സാവിത്രീചരിതം' 'രുഗ്മിണീസ്വയംവരപൂരണം' (കാവ്യങ്ങൾ) 'ഭദ്രോൽപത്തി' 'ലക്ഷ്മീസ്വയംവരം' (കിളി പ്പാട്ട്) 'ദേവീമാഹാത്മ്യം' (വൃത്താനുവൃത്തതർജ്ജമ) 'ശ്രീ

മഹാഭാഗവതം' (തർജ്ജമ ഗാഥാവൃത്തം) ഇവയെല്ലാം അച്ചടിച്ചു പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടവയാണു്. ഇവയിൽ കല്യാണീനാടകവും മധുരമംഗലനാടകവും സാമുദായികകല്പിതകഥകളും, മലയാംകൊല്ലം രാഷ്ട്രീയവും കാലദേശാചാരപ്രകൃതിവിലാസാദിവർണ്ണനാപൂർണ്ണവുമാണു്. ഭാഗവതം ദേവീമാഹാത്മ്യം എന്ന രണ്ടു തർജ്ജമാഗ്രന്ഥങ്ങളൊഴികെ ശേഷമുള്ളവയിലെല്ലാം പ്രതിപാദ്യാംശങ്ങളെ കാന്താസമ്മിതരീതിയിൽ സരസമായി പ്രതിപാദിച്ചു വായനക്കാരെ രസിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു കർത്തവ്യകുതുകികളാക്കിത്തീർത്തു കാവ്യത്തിന്റെ പ്രയോജനത്തെ നല്ലവണ്ണം സാധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഇതിനപുറമേ അച്ചടിച്ചിട്ടുള്ളതും, ഇല്ലാത്തതുമായി അനേകം തുള്ളലുകളും പാട്ടുകളുമുണ്ടു്.

തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യത്തിലെ ശ്രീമൂലമായിരുന്ന നാടുനീങ്ങിയ ശ്രീമൂലം മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ ഷഷ്ട്യബ്ദപൂർത്തിയെ പ്രമാണിച്ചു 'ഭാഷാപോഷിണി' പ്രവർത്തകന്മാരുടെ ആവശ്യപ്രകാരം ഈക്കവി ഇരുപത്തൊന്നു സർഗ്ഗത്തിൽ 'വഞ്ചീശവംശം, എന്നൊരു ഭാഷാമഹാകാവ്യം എഴുതിക്കൊടുത്തു. അതിൽ തിരുവതാംകൂർരാജ്യത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠാപകനായ 'മാർത്താണ്ഡവർമ്മ, മഹാരാജാവുമുതൽ കഥാനായകൻ വരെയുള്ള മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ ശൌര്യവീര്യൌദാര്യാദി ഗുണങ്ങളുടെ അപദാനങ്ങളെ പ്രൌഢമനോഹരരീതിയിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഈ കാവ്യം അച്ചടിപ്പിച്ചു് ആ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ അടിയറവച്ചപ്പോൾ, അതിന്റെ പ്രസാധകനു രണ്ടുചെവി തമായ ഒരു മോതിരവും അയ്മ്പതു ഉറുപ്പികയും കല്പിച്ചു

കൊട്ടക്കകയും, കവിയ്ക്കു പ്രശംസാരൂപമായ ഒരു തിരുവെഴുത്തു വലിയ കൊട്ടാരത്തിൽനിന്നു നേരിട്ടയക്കകയും ചെയ്തു. ഈ മഹാകാവ്യത്തിലെ പതിനേഴാംസർഗ്ഗത്തിലെ ആദ്യത്തെ 80ശ്ലോകങ്ങളാണു് ഈ പുസ്തകം.

ഇന്നു കൊച്ചിരാജ്യം ഭരിച്ചുവരുന്ന 'ശ്രീ രാമവർമ്മ'(ജി. സി. എസ്സ്. ഐ.)മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ ഷഷ്ടിപൂർത്തിതിരുനാൾസ്മാരകമായി, ആ തിരുമനസ്സിലെ താൽപര്യമുള്ള ജീവിതചരിത്രത്തെ വിഷയീകരിച്ചു 'ഗോശ്രീശാധിത്യചരിത്രം' എന്നൊരു ഭാഷാകാവ്യം എളയതമ്പുരാൻ കോവിലകം മാനേജർ ശ്രീമാൻ എളമനകൃഷ്ണമേനോനവർകളുടെ ആവശ്യപ്രകാരം ഉണ്ടാക്കികൊടുത്തു. അതുനിമിത്തം ആ ഷഷ്ടിപൂർത്തിദർബാറിൽവച്ചു് ഔദാര്യനിധിയായ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ബാല്യംമുതല്ക്കുതന്നെ ഈമഹാകവിയുടെ പേരിൽ അവിടെയ്ക്കുണ്ടായിരുന്ന തിരുവുള്ളത്തെ പ്രത്യക്ഷീകരിക്കുന്നവണ്ണം തൃക്കൈ വിളയാടിയ ഒരു തീട്ടൂരത്തോടുകൂടി 'കവിസാർവ്വഭൌമൻ, എന്ന ബിരുദവും ചരമകാലംവരെ മാസംതോറും പതിനഞ്ചുറുപ്പികവീതം ഒരു വേതനവും കല്പിച്ചുകൊടുത്തു

നമ്മുടെ ഇന്ത്യാചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലെ സീമന്തപുത്രനായ വെയിത്സിലെ രാജകുമാരൻ ഇംഗ്ലീഷുവർഷം 1921-ൽ മദിരാശിയിൽ എഴുന്നള്ളിയ അവസരത്തിൽ ഉണ്ടായ മഹാസഭസ്സിൽവച്ചു് ആ തിരുമനസ്സിലെ കയ്യിൽനിന്നു സംഭാവനയായിട്ടൊരു സുവർണ്ണകങ്കണവും വിലപിടിച്ച ഒരു സാലുവും ഈക്കവിസാർവ്വഭൌമൻ സിദ്ധിച്ചു.

തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് 1101 കർക്കിടകം 12ാംനു- തിങ്കളാഴ്ച രാത്രി 8മണിക്ക് നിര്യാതനായി.

(പണ്ഡിതർ കുന്നേഴത്ത് പരമേശ്വരമേനോൻ

(തമ്പുരാനെക്കുറിച്ചുള്ള ലേഖനത്തിൽനിന്ന്)

യക്ഷിയും വിപ്രനും.

രണ്ടേകചിത്തം കലരും ദ്വിജന്മാർ
പണ്ടേകദാ പൂരമഹോത്സവത്തെ
കണ്ടീടുവാൻ തൃശ്ശിവപൂരിൽ നിന്നു
മണ്ടീടിനാർ സന്ധ്യകഴിഞ്ഞ ശേഷം 1

രയം കലർന്നോടിടുമദ്വിജേന്ദ്ര—
ദ്വയം ദ്രുതം യക്ഷിപറമ്പി'ലെത്തി
സ്വയം തദാ രണ്ടു നതാംഗിമാരെ
ഭയം വെടിഞ്ഞങ്ങു തെളിഞ്ഞു കണ്ടു 2

---

1. രണ്ടേകചിത്തം കലരും ദ്വിജന്മാർ - ഒരേ തരത്തിൽ മനസ്സുള്ള രണ്ടു ബ്രാഹ്മണർ ദ്വിജന്മാർ- ബ്രാഹ്മണർ.
ഏകദാ- ഒരിക്കൽ. തൃശ്ശിവപൂരിൽനിന്നും - തൃശ്ശിവപേരൂരിൽനിന്നും മണ്ടിനാർ - ഓടീടിനാർ (വേഗതയെ കാണിക്കുന്നു)

2. രയം-വേഗത ദ്വിജേന്ദ്രദ്വയം-ഇരുബ്രാഹ്മണർ. ദ്രുതം - വെട്ടെന്ന് തദാ - അപ്പോൾ. നതാംഗി - നതമായ അംഗത്തോടുകൂടിയവൾ (സുന്ദരി) തെളിഞ്ഞുകണ്ടു - വെളിവിൽ കണ്ടു എന്നും സന്തോഷത്തോടെ കണ്ടുവെന്നും 2-ാമത്തേതിൽ നമ്പൂരിമാരുടെ സ്ത്രീജിതത്വത്തെയും വ്യക്തമാക്കുന്നു)

സംഗം വിനാ ചന്ദ്രിക വന്നു തുള്ളും
രംഗം കണക്കായിട്ടുമപ്പുറമ്പിൽ
ഭംഗം വിനാ നിൽക്കുമവക്കു ചേൎന്നു—
ള്ളംഗങ്ങൾതൻ ഭംഗികളെന്തു ചൊല്ലൂ 3

കറുത്ത കാറിന്നു കലൎന്ന കാന്തി
വെറുത്തുപോം വേണികൾ കണ്ടുവെന്നാൽ
മറുത്തടക്കം മലരമ്പവീൎയ്യം
പൊറുത്തുകൊൾവാൻ പുനരാരു പാരിൽ 4

ഒളിച്ചു മാൻ കാട്ടിൽ വസിയ്ക്കുമാറു
കളിച്ചിടും കണ്ണിണ കണ്ടുവെന്നാൽ
വെളിച്ചമേറും പകലബ്ജമെല്ലാ-
മിളിച്ചുപോം രാക്കഥയെന്തുപിന്നെ 5

---

3. സംഗം - ചേൎച്ച. സംഗംവിനാ - എങ്ങും തട്ടാത്തവിധം (വൃക്ഷലതാദികളിൽ ചേരാതെ)
ഭംഗം - തടസ്സം. അവക്കു ചേൎന്നുള്ളംഗങ്ങൾ - അവരിൽ ചേൎന്നുനിൽക്കുന്ന അവയവങ്ങൾ.

4. വേണി - തലമുടി - തലമുടി കാൎമേഘത്തേയും ജയിക്കുന്നു. മറുത്തു് - എതിൎത്തു്. മലരമ്പവീൎയ്യം - കാമന്റെ ശക്തി.

5. മാനുകളുടെ കണ്ണുകളെപ്പോലെയുള്ള കണ്ണുകൾ - എന്നാൽ മാനുകളെ കാണാത്തവിധം പക്ഷ്മങ്ങളോടുകൂടിയ കണ്ണാണകളെ കാടാക്കി രൂപണം ചെയ്യുന്ന വെളിച്ചമുള്ള പകൽ പോലും താമര നാണിക്കത്തക്കതാണു്. (താമര സൂൎയ്യപ്രകാശത്തിൽ വികസിക്കുന്നു. വികസിക്കുന്ന താമര നാണിക്കുന്ന കണ്ണുകളാണു്.)

ഗുണങ്ങൾ തിങ്ങും ശരദിന്ദുബിംബം
വണങ്ങിടും വക്ത്ര സരോരുഹത്തിൽ
ഇണങ്ങിടും പുഞ്ചിരി മാമുനീന്ദ്ര—
ഗണങ്ങളേക്കൂടി മയക്കമേററം 6

കുടങ്ങൾതൻ കാന്തി കലർന്ന കൊങ്ക-
ത്തടങ്ങളാലിംഗനസൌഖ്യദങ്ങൾ
കുടുങ്ങിനിൽക്കുന്നര, വിസ്തൃതത്വ-
മൊടുങ്ങിടാത്തുള്ള കടിപ്രദേശം 7

ക്രമങ്ങൾതെററാതിഹ ചമ്പകത്തിൻ-
സുമങ്ങളാൽ തീർത്തൊരു മാലയെന്നായ്
ഭ്രമം തരും കയ്യരുണാരവിന്ദ-
സമം പരം കൈത്തലമെത്ര രമ്യം 8

ഇടയ്ക്കിടെപ്പൂന്തുകിൽ നീങ്ങുമാറു
നടക്കുമാ മിനിമാർ സലീലം
പടയ്ക്കു പോയ് ദന്തികരം മടക്കും
തുടയ്ക്കെഴും കാന്തികളൊട്ടുകാട്ടി 9

---

6. ശരദിന്ദു ബിംബം - ശരൽക്കാല ചന്ദ്രൻ.
വക്ത്രസരോരുഹം - മുഖപത്മം.

7. സൌഖ്യദം - സൌഖ്യത്തെത്തരുന്നതു്.
കടിപ്രദേശം - അരക്കെട്ടു്.

8. ചെമ്പക മൊട്ടുകളെ വിരലായി അദ്ധ്യാവസാനം ചെയ്യുന്നു. അരുണാരവിന്ദം - ചെന്താമര.

9. പൂന്തുകിൽ - പൂവാട. പൂപോലെ മൃദുവും മനോഹരവുമായ വസ്ത്രം. ദന്തികരം - തുമ്പിക്കൈ. തുമ്പിക്കൈയോടു പട വെട്ടി അതിനെ തോല്പിക്കുന്ന വിധം കാന്തിയേറുന്ന തുടകൾ.

ചലൽസ്തനം പൂണ്ടവർമന്ദമൂർവ്വീ-
തലത്തിൽ വയ്ക്കുന്നടി കണ്ട നേരം
ജലത്തിലല്ലംബുരുഹാധിവാസം
സ്ഥലത്തിലെന്നാദ്വിജർ നിശ്ചയിച്ചു 10

ആമാനിനീയുഗ്മകചത്തിൽ മല്ലി-
പ്പൂമാല പാരം തെളിവാർന്നിളങ്ങീ
ശ്യാമാഭ്രമദ്ധ്യത്തിൽ വെളുത്തമുക്താ-
ദാമാഭയുള്ളോരുഡുപങ്ക്തിപോലെ 11

കുളുർത്ത മന്ദസ്മിതമഞ്ജുകാന്തി
തളിർത്തു നിൽക്കും മുഖചന്ദ്രബിംബേ
കളങ്കമില്ലാതഴകേറ്റമേറ്റി
വിളങ്ങി നൽപ്പൊന്മണികുണ്ഡലങ്ങൾ 12

---

10. ചലൽ സ്തനം - ഇളകുന്ന മുലകൾ.
അംബുരുഹാധിവാസം - താമരയുടെ വാസസ്ഥലം. (അവരുടെ പാദം പത്മസമമെന്നർത്ഥം.

11. മാനിനി - കോപശീല. യുഗ്മം - ഇരുവർ.
കചം - തലമുടി. ശ്യാമാഭ്രം - കാള മേഘം(കാർമേഘം)
മുക്താദാമം - മുത്തുമാല ആഭ - ശോഭ.
ഉഡുപംക്തി - നക്ഷത്രക്കൂട്ടം.

12. മഞ്ജുകാന്തി - മനോഹരശോഭ. പൊന്മണികുണ്ഡലങ്ങൾ - പൊന്നുകൊണ്ടും രത്നങ്ങൾകൊണ്ടും ഉണ്ടാക്കിയ കർണ്ണാഭരണങ്ങൾ.

കരങ്ങളിൽ കങ്കണ, മംഗുലീയം
തരങ്ങൾ ചേർന്നംഗുലിതന്നിലെല്ലാം
സ്വരങ്ങളിൽ ശുദ്ധി ലഭിച്ച കണ്ഠ-
ദരങ്ങളിൽ പൊന്മണി ഭൂഷണങ്ങൾ 13

മാലേയകാലേയകുരംഗനാഭി-
യാലേ ചമച്ചീടിന ചിത്രകങ്ങൾ
ഫാലേ ധരിച്ചുള്ളവർതൻെറഗാത്ര-
മാലേപനത്താലതിലോഭനീയം 14

മുറുക്കി വർദ്ധിച്ച ധരാതിരാഗാൽ
മുറുക്കിനാരായവരാത്മരാഗം
മുറുത്തു നിൽക്കും നവവിദ്രുമത്തിൽ
വെറുപ്പു ചേർത്താരഖിലർക്ക മുള്ളിൽ 15

വിലാസിനീയുഗ്മമതിന്നു "പൃഷ്ഠ-
വിലാസ" മെന്നുള്ളൊരുടുത്ത മുണ്ടും
നിലാവു തോൽക്കും വിധമുണ്ടുലഞ്ഞു
ജലാർദ്രമാകും മുലമൂടിമുണ്ടും 16

---

13. കങ്കണം - വള. അംഗുലീയം - മോതിരം.
കണ്ഠദരങ്ങൾ - കണ്ഠപ്രദേശം.

14. മാലേയം - ചന്ദനം. കാലേയം - കാലമായ (കാലം പൂർണ്ണമായ) കുരംഗം - മാൻ (കാളേയം - കറുത്തതായ)
കുരംഗനാഭി - കസ്തൂരി. ചിത്രകം - പൊട്ടു്.
ആലേപനം - അംഗരാഗം. ലോഭനീയം - ആകർഷണീയം

15. അധരാതിരാഗം - ചുണ്ടിൻെറ വർദ്ധിച്ച ചുകപ്പു്.
ആത്മരാഗം - ഹൃദയസ്നേഹം (പ്രേമം)
നവവിദ്രുമം പുതുപവിഴം.

16. പൃഷ്ഠവിലാസം - പൃഷ്ഠത്തെ വിശേഷിപ്പിക്കുന്നതു്. ഉടു മുണ്ടു് പൃഷ്ഠഭാഗത്തിനു് കൂടുതൽ അഴകേറുന്ന.
ജലാർദ്രം - ജലംകൊണ്ടു നനഞ്ഞ.

കാമാൎത്തരായ ദ്വിജർ നിന്നിടാതാ
വാമാക്ഷിമാരോട്ടു കടന്നു ചൊന്നാർ
കാമാന്ധരായുള്ളവർ ദേശകാലം
കാണ്മാനഹോ കിഞ്ചന ശക്തരാമോ? 17

“ചെന്താമരക്കണ്ണികളായ നിങ്ങൾ-
ക്കെന്താണു പേരെന്തയി ജാതിനാമം
എന്താണു പിന്നെബ്ഭവനാഭിധാനം
ചിന്താവിഹീനം സകലം കഥിപ്പിൻ 18

ചൊല്ലാളുമീ യക്ഷിപറമ്പിൽ നിങ്ങ-
ളുല്ലാസമോടെന്തിനു നിന്നിടുന്നു?
വല്ലാത്തതിപ്പൂരനിശാദികാല-
മെല്ലാം നിനച്ചാലിതു ഭംഗിയാണോ? 19

ഏവം കഥിയ്ക്കും ദ്വിജരോടു സൌമ്യ-
ഭാവം കലർന്നായവർ ചൊല്ലി മെല്ലെ
ഹേ വമ്പരാമന്തണരേ! ഭവാന്മാർ
ദൈവങ്ങൾതാനീയടിയാക്കു പാരിൽ 20

---

17. വാമാക്ഷി - സുന്ദരി. കിഞ്ചന - അല്പം.

18. ജാതിനാമം - ജാതിപ്പേരു്. അയി - സംബോധന. (നിങ്ങളുടെ) ഭവനാഭിധാനം - ഭവനപ്പേരു് (വീട്ടുപേരു്)

19. ചൊല്ലാളും - കേൾവികേട്ട. പൂരനിശാദികാലം - പൂരരാത്രി തുടങ്ങിയകാലം.

20. വമ്പർ - കേമർ. അന്തണർ - ബ്രാഹ്മണർ.
അടിയാക്കു് - ഞങ്ങൾക്കു് - കീഴ്ജാതി ഉപചാരപൂർവ്വം പറയുന്നതു്.

രണ്ടാൾക്കുമിപ്പൂരമഹോത്സവത്തെ
കൊണ്ടാടി മോദത്തൊടു കണ്ടുകൊൾവാൻ
ഉണ്ടാഗ്രഹം ഞങ്ങളെയിപ്പഴങ്ങു
കൊണ്ടാക്കുവാനില്ല തരത്തിലാരും 21

നേരായിദാനീം ഭവദീയയാത്ര
പൂരാവലോകത്തിനിതായിരുന്നാൽ
പാരാതെ കണ്ടിട്ടിയങ്ങൾക്കുകൂടി-
പ്പോരാമതിന്നങ്ങു വിരോധമുണ്ടോ? 22

ഉടുക്കുവാനും മുലമൂടുവാനു-
മെടുക്കണം മുണ്ടുകൾ മോടിയോടെ
തിടുക്കമോടായതു ചെയ്തുകൊള്ളാ-
മടുക്കലൊണ്ണോർക്കുക കുപ്പമാടം 23

എന്നാലതിന്നായ് വിടകൊണ്ടിടട്ടേ
നന്നായ് ഭവാന്മാർ പുനരത്ര നേരം
ഇന്നാശമില്ലാതിവിടത്തിലേവം
നിന്നാലതും ലൌകികമാകയില്ല 24

21. തരത്തിൽ - വേണ്ടും വിധം. (ഉചിതമായി)

22. ഇദാനീം - ഇപ്പോൾ   ഭവദീയയാത്ര - നിങ്ങളുടെ യാത്ര.
പൂരാവലോകനം - പൂരക്കാഴ്ച (പൂരം കാണൽ)

23. കുപ്പമാടം - വീടു് - ആചാരപൂർവ്വം പറയുന്നതു്.

24. വിടകൊണ്ടിടട്ടേ - പോകട്ടെ.
ലൌകികം - ലോകാചാരത്തിനനുയോജ്യം.

പ്രൌഢത്വമേറീടിന നിങ്ങൾ കപ്പ-
മാടത്തിലേക്കൊന്നെഴുന്നള്ളിയാൽ
ധാടിയ്ക്കു ചേരും വിധമായ്മുറുക്കാം
മോടിയ്ക്കു കൊള്ളാമവിടയ്ക്കുതേററം 25

ഊരും തഥാ ഞങ്ങടെ താണവീട്ടു
പേരും സ്വഭാവങ്ങളുമാദരേണ
പേരും കഥിയ്ക്കാമഥ പോംവഴിയ്ക്കു
നേരം കളഞ്ഞിട്ടൊരുകാര്യമുണ്ടോ? 26

താലീഫലശ്രീസ്തനിമാരെ നന്മ-
യാലീവിധം കണ്ടതുതൊട്ടുശേഷം
മാലീഷലില്ലാതെ നിനച്ചു;"കാക-
താലീയ" മെന്ന ദ്വിജപുംഗവന്മാർ 27

---

25. പ്രൌഢത - കേമത്തം - പ്രഭുത്വം.
ധാടിക്കു് - കേമത്തത്തിനു്.
മോടിക്കു് - ആഡംബരത്തിനു്.

26. ഊരു് - ദേശം, ആദരേണ - ബഹുമാനത്തോടെ

27. താലീഫലം - പനങ്കായ്. മാലീഷലില്ലാതെ നിനച്ചു - ദുഃഖം അല്പം പോലുമില്ലാതെ വിചാരിച്ചു(ദുഃഖശങ്കയേകാതെ വിചാരിച്ചു.) കാകതാലീയം - അവിചാരിതമായി ലഭിക്കുന്നഅവസ്ഥ (കാകതാലീയം ന്യായം നോക്കുക)

സ്വജാതിസിദ്ധോഗ്രത കൂടിടുന്നാ-
ദ്വിജാധിപശ്രീമുഖിമാർ തദാനീം
ദ്വിജാഗമാദ്യുത്തമസംഭവം ന-
"ല്ലജാകൃപാണീയ" മിതെന്നുറച്ചു 28

അക്കാമിനീയുഗ്മമൊടൊത്തു പിന്നെ
നിൽക്കാതെപോയാർ പുനരദ്വിജന്മാർ
അക്കാലമീടാർന്നൊരു മേട കണ്ടാർ
പുക്കാരതിന്നുള്ളിലുടൻ പ്രമോദാൽ 29

ഏകർന്ന വിസ്താരമിയന്നരണ്ടു-
ണ്ടകങ്ങളാമേടയിലാത്തഭംഗ്യാ
അകം കളിത്താദ്വിജർ വേർപിരിഞ്ഞാ
യകങ്ങളിൽ പൂക്ക വധൂസമേതം 30

---

28. സ്വജാതി സിദ്ധോഗ്രത - തന്റെ ജാതിക്കു സിദ്ധമായ ഉഗ്രത
ഉഗ്രത - കഠിനത.
ദ്വിജാധിപശ്രീമുഖിമാർ - ചന്ദ്രമുഖിമാർ.
ദ്വിജം - നക്ഷത്രം. ദ്വിജാധിപൻ - നക്ഷത്രാധിപൻ.
ചന്ദ്രൻ ദ്വിജാഗമാദ്യുത്തമസംഭവം - ദ്വിജാഗമാദിഉത്ത
മസംഭവം ദ്വിജന്മാരുടെ വരവു തുടങ്ങിയ നല്ലസംഭവം.
അജാകൃപാണീയം - പാർവ്വതീ കൃപകൊണ്ടുണ്ടായതു്.

29. ഈടാന്ന - കരുത്തുററ. മേട - മാളിക.
പ്രമോദാൻ - സന്തോഷത്താൽ.

30. ഏകന്ന - ഉയരം കൂടി. ആത്തഭംഗ്യാ - ഭംഗിയോടുകൂടി.
വധൂസമേതം - സ്ത്രീയൊത്തു്.

പെരുത്ത മോദാൽ മദനാഗ്നിശാന്തി
വരുത്തുവാനദ്വിജരങ്ങൊരുങ്ങി
കരുത്ത രോഷാലുദരാഗ്നിശാന്തി
വരുത്തുവാൻ സുന്ദരിമാരുമോങ്ങി 31

ദേഹാർത്തി, ദുർവ്വൃത്ത, ശത്രു, ലോഭ,-
മോഹാ,ദി,യെന്നുള്ള വതീർത്തുകൊൾവാൻ
ഈഹാനുസാരേണ സദാപി ദേവീ
മഹാത്മ്യവാനാണതിലേകവിപ്രൻ 32

വ്യഗ്രതയാർന്നാദ്വിജനോടു ചൊന്നാ-
ളുഗ്രതയറ്റെഴുമംബുജാക്ഷി
"ഇഗ്രന്ഥമെന്തിന്നഹോ കരത്തി-
ന്നഗ്രത്തിനാലങ്ങു ധരിച്ചിടുന്നു?" 33

"ഹേ! ഹാടകാഭാംഗി! ധരിപ്പൂ "ദേവീ-
മാഹാത്മ്യ"മാണീ വരപുസ്തകം മേ
മോഹാദിദോഷം സകലം നശിപ്പാൻ
ദേഹാവസാനംവരെ ഞാനിതേന്തും 34

---

31. മദനാഗ്നി ശാന്തി - കാമാഗ്നി ശമനം. രോഷാൽ - കോപാൽ. ഉദരാഗ്നിശാന്തി - വിശപ്പു്. ഓങ്ങി - തയ്യാറായി.

32. ദേഹാർത്തി - ദേഹദുഃഖം (രോഗം) ഈഹ - ഇച്ഛ. ഈഹാനുസാരേണ - ഇച്ഛാനുസരണം. സദാപി - എല്ലായ്പോഴും. ദേവീമാഹാത്മ്യവാൻ - ദേവീമാഹാത്മ്യമെന്ന ഗ്രന്ഥത്തോടു കൂടിയവൻ. വിപ്രൻ - ബ്രാഹ്മണൻ.

33. വ്യഗ്രത - തിടുക്കം. ഉഗ്രതയററു് - കാഠിന്യം കൂടാതെ. അംബുജാക്ഷി - താമരക്കണ്ണി (സുന്ദരി)

34. ഹാടകാഭാംഗി - സ്വർണ്ണത്തിൻെറ ശോഭയുള്ള അംഗത്തോടുകൂടിയവളേ. വരപുസ്തകം - ശ്രേഷ്ഠഗ്രന്ഥം. മോഹാദിദോഷം - ഷഡ്ദോഷങ്ങൾ. മദമാത്സര്യാദികൾ

ഏന്തും - ധരിക്കും.

"ദേഹീമഹാത്മ്യോ പറകെന്തിതെന്തു
ഹീഹീ നമുക്കുംചിരിവന്നിടുന്നു
ദേഹീതി യാച്ഞയ്ക്കിതു കൊള്ളുമെന്നോ
ഭോ ഹീനബുദ്ധിത്വമിതെത്ര കേമം 35

ദോഷങ്ങൾ തീർപ്പാനിതു പോരുമോ തേ
ദോഷങ്ങൾ തീർപ്പാനിതുതന്നെ വേണോ?
ഭോഷൻ ഭവാനിച്ചെറുപുസ്തകത്തെ
ശേഷം കഥിയ്ക്കാതെ കളഞ്ഞുകൊൾക" 36

"മട്ടത്തുഭോപാം നിന്നുടെ വാക്കു കേട്ടാൽ
കട്ടത്ത ദുർദ്ദേവതതന്നെയോ നീ"
പട്ടത്വമോടിങ്ങനെ ചൊല്ലിടുമ്പോ-
ളട്ടത്തകത്തങ്ങൊരിരമ്പൽ കേട്ടു 37

മടിച്ചിടാതുഗ്രബലേന കണ്ണും
പിടിച്ചു ഞെക്കുംപൊഴുതെന്നപോലെ
തടിച്ചൊരാർത്തസ്വരമൊത്തു കൈകാ-
ലടിച്ചിടും ശബ്ദവൃന്ദങ്ങൾ കേട്ടു 38

---

35. ദേവീമാഹാത്മ്യാ - ദേവീമാഹാത്മ്യമോ ദേശ്യഭാഷാ.
ദേഹീതി - ദേഹി എന്നിങ്ങനെ
യാച്ഞ - ഇരക്കൽ, അപേക്ഷ.
ഭോ - ശ്രേഷ്ഠത്വ സംബോധന.

36. ഭോഷൻ - മായൻ. ശേഷം കഥിക്കാതെ - മറ്റു പറയാതെ

37. കട്ടത്ത - ഉഗ്രമായ. പട്ടത്വം - സാമർത്ഥ്യം ഇരമ്പൽ - ശബ്ദം.

38. ഉഗ്രബലേന - വളരെ ബലത്തോടെ
ആർത്തസ്വരം - ദീനശബ്ദം.

പൊടിച്ചിടാതാശു വലിച്ചു ചോര
കുടിച്ചിടും നിസ്വനവും തദാനീം
കടിച്ചു വല്ലാതെ ചവച്ചിടുമ്പോൾ
തുടിച്ചെഴും ശബ്ദവുമങ്ങു കേട്ടു 39

രോഷം വളർന്നായവളപ്പോൾ മഞ്ജു-
വേഷം കളഞ്ഞുഗ്രവപുസ്സെടുത്താൾ
ദോഷം വിനാ പുസ്തകഹസ്തനായ് നി-
ശ്ശേഷം തദാ നേത്രമടച്ചു വിപ്രൻ 40

"തുറക്കെടാ കണ്ണു തുറക്കെടാ നീ
മുറയ്ക്കു നിൻ ചോര കുടിയ്ക്കുമീ ഞാൻ"
ഉറക്കെ നാലഞ്ചുചറിച്ചെകിട്ടിൽ-
ത്തറയ്ക്കുമാറിങ്ങിനെ ചൊല്ലി യക്ഷി 41

പിടിച്ചു ജീവൻ പരമെങ്കിലും ക-
ണ്ണടച്ചതായാളു തുറന്നതില്ല
പിടിച്ചതില്ലായവൾ വിപ്രനെ കൈ-
പ്പിടിച്ചൊരപ്പുസ്തകവൈഭവത്താൽ 42

---

29. പൊടിച്ചിടാതെ - മറപ്പുകൂടാതെ. നിസ്വനം - ശബ്ദം. തുടിച്ചെഴും - വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന

40. രോഷം - കോപം. മഞ്ജു വേഷം - മനോജ്ഞ വേഷം. ഉഗ്രവപുസ്സ് - ഭയങ്കര ആകൃതി. ദോഷംവിനാ - കേടുകൂടാതെ പുസ്തകഹസ്തനായ് - കൈയ്യിൽ പുസ്തകത്തോടുകൂടിയവനായി.

41. ചെകിട്ടിൽ - ചെവിയിൽ.

42. വൈഭവം - മാഹാത്മ്യം.

ആ രാവവൻ കോടിയുഗം കണക്കെ-
പ്പാരാതെ പേടിച്ചു കഴിച്ചുകൂട്ടി
“നേരായ് ഭവാൻ കണ്ടവർ ഉറ്റരെന്നാ-
യാരാര”തെന്നപ്പൊഴുരച്ചു കാകൻ 43

തരിമ്പു കണ്ണങ്ങു തുറന്നനേരം
കരിമ്പനയ്ക്കുള്ള കുരക്കിലായ്ത്താൻ
ഇരുന്നിട്ടും മട്ടുകൾ കണ്ടു വിപ്രൻ
വരുന്ന ഭീത്യാ പുനരങ്ങു നോക്കി 44

അടുത്തു നിൽക്കും പനതൻ ചുവടിൽ
കടുപ്പമായ്ത്തന്റെ വയസ്യദേഹം
കടിച്ചു തിന്നൊട്ടവശിഷ്ടമായി-
ത്തുടിച്ചു ശോകത്തൊടു തത്ര കണ്ടാൻ 45

ഉറങ്ങിടാതങ്ങു വസിച്ച വിപ്ര-
നിറങ്ങിനാനായതിൽനിന്നു മന്ദം
പതുങ്ങിടാതസ്സഖിദർശനത്തി-
ന്നൊരുങ്ങിനാൻ പിന്നെ മഹാനുഭാവൻ 46

---

43. കാകാ - എന്ന കാക്കയുടെ ശബ്ദത്തിനു് ആരു് ആരു് എന്നർത്ഥകല്പന.

44. തരിമ്പു് - അല്പം. കുരക്കു് - കഴുത്തു് (മടലിന്റെ ഉൾഭാഗം) ഭീത്യാ - ഭയത്തോടെ.

45. വയസ്യൻ - കൂട്ടുകാരൻ. തത്ര - അവിടെ

46. പതുങ്ങിടാതെ - മടിച്ചു നില്ക്കാതെ. മഹാനുഭാവൻ - ശ്രേഷ്ഠൻ.

അടുത്തു ചെന്നാശ്ശവമൊക്കെ നോക്കി
കടുത്തശോകേന കരഞ്ഞു പാരം
മടുത്തിടാതസ്സുഖിതന്റെ ദേഹ-
മെടുത്തതുംകൊണ്ടഥ പോയി വിപ്രൻ 47

തരത്തിലായാളുടെ സൂനുതന്റെ
കരത്തിലാമിത്രശവത്തെ നൽകി
ചരിത്രമെല്ലാം കുറയാതുടൻ വി-
സ്തരിച്ചു ചൊന്നാൻ സുതനോടു വിപ്രൻ 48

ഇതി പ്രചണ്ഡം നിജതാതനാശം
ചതിപ്രയോഗേന ഭവിച്ചതെല്ലാം
മതിപ്രധാനൻ മകനന്നു കേട്ടി-
ട്ടതിപ്രതാപാൽശ്ശപഥം ചകാര 49

എൻതാതനെക്കൊന്നൊരു യക്ഷിതന്നെ-
യ്യെന്താകിലും നാല്പതു നാളിനുള്ളിൽ
ചിന്താവിഹീനം ഗുരുമന്ത്രഹോമാൽ
വെന്താശു വെണ്ണീർപ്പൊടിയാക്കുവൻ ഞാൻ 50

---

47. കടുത്തശോകേന - വർദ്ധിച്ച ദുഃഖത്തോടെ.

48. സൂനു - പുത്രൻ. മിത്രം - കൂട്ടുകാരൻ.

49. ഇതി - ഇപ്രകാരം. പ്രചണ്ഡം - ഭയങ്കരം. താതനാശം - അച്ഛന്റെ നാശം. മതിപ്രധാനൻ - ബുദ്ധിമാൻ. അതിപ്രതാപാൽ - അതിയായ ദുഃഖത്തോടെ ചകാര - ചെയ്തു.

50. ചിന്താവിഹീനം - ചിന്തകൂടാതെ. ഗുരുമന്ത്രഹോമാൽ - വലിയമന്ത്രംകൊണ്ടുള്ള ഹോമത്താൽ. വെണ്ണീർപ്പൊടി - ചാരം.

ശേഷക്രിയാദ്യം സകലം കഴിച്ച
ശേഷം മകൻ, കാലടി, മന്ത്രസിദ്ധൻ
ദ്വേഷത്തൊടദ്രുത ചെയ്തതിന്റെ
ശേഷക്രിയയ്ക്കായുടനങ്ങൊരുങ്ങി 51

സൂര്യന്റെ സംസേവ തുടങ്ങി വിപ്ര
നാര്യൻ തദാ തന്നഭിലാഷസിദ്ധ്യൈ
സൂര്യൻ പ്രസാദിച്ചുടനേകി വേണ്ടും-
കാര്യം നടത്താനൊരു പുസ്തകത്തെ 52

അപ്പുസ്തകത്തിൽ പറയുംപ്രകാര-
മപ്പുത്രനാം കാലടി ഹോമകർമ്മം
അല്പം പിഴയ്ക്കാതെ തുടങ്ങിനാനാ-
കല്പം മഹോഗ്രം കഠിനം നിനച്ചാൽ 53

താണാത്രു നിർമ്മിച്ചിതു ദുഷ്ടയക്ഷി-
പ്രാണാഹതിയ്ക്കായൊരു ഹോമകുണ്ഡം
വേണാന്നിട്ടും 'പക്ഷിപ്പറമ്പിൽ' നന്നായ്
കാണാമതിന്നും കുളമെന്നപോലെ 54

---

51. ശേഷക്രീയാദ്യംസകലം - ശേഷക്രീയ (മരിച്ചശേഷം നടത്തുന്നക്രീയകൾ) തുടങ്ങിയെല്ലാം.
മന്ത്രസിദ്ധൻ - മന്ത്രം സിദ്ധിവരുത്തിയവൻ (മന്ത്രം സ്വാധീനമാക്കിയവൻ) ദ്വേഷം - വൈരാഗ്യം, വെറുപ്പ്.
52. സംസേവ - വേണ്ടവിധമുള്ള സേവ (വിധിപ്രകാരമുള്ള പൂജ) അഭിലാഷസിദ്ധ്യൈ: - ആഗ്രഹസിദ്ധിക്കായിട്ട്
ഏകി - കൊടുത്തു.
53. കല്പം - യാഗം. മഹോഗ്രം - അത്യുഗ്രം.
54. പ്രാണഹാനി - ജീവനാശം.

നിന്നച്ഛനെക്കൊന്നൊരു യക്ഷി ഞാന-
ല്ലെന്നത്ര സത്യം തെളിവോടു ചെയ്വാൻ
മിന്നും പ്രകാശത്തൊടു തത്ര പിന്നെ
പൊന്നും വിളക്കൊന്നു കൊളുത്തിവെച്ചു 55

ഹോമിയ്ക്കുവാനുള്ള ഹവിസ്സു ചൊൽവാൻ
നാമിപ്പൊഴും ഹന്ത! ഭയപ്പെടുന്നു
കാമിക്കുമാറായതിനമ്പു സൂക്ഷ്മ-
സ്വാമിയ്ക്കുമില്ലേ ചെറുതെന്നു തോന്നും 56

അരിച്ചെടുത്തീടിന നെയ്യിൽ മുക്കി
വിരിച്ചിടും വിസ്തൃതമായ വസ്ത്രം
അരിച്ചുകേറീട്ടതിൽ നെയ്യുറുമ്പു
നിറച്ചുണങ്ങാലതു തിയ്യിലാക്കും 57

തന്ത്രങ്ങളോരോന്നഥ തത്ര ചെയ്വാൻ
മന്ത്രങ്ങളുണ്ടൊക്കെയുമുഗ്രമേറും
പന്ത്രണ്ടുനാളിങ്ങനെ ഹോമകർമ്മം
മന്ത്രജ്ഞനാമദ്വിജനങ്ങു ചെയ്തു 58

---

55. അത്ര - അവിടെ (പൊന്നും വിളക്കും വെച്ചു സത്യം ചെയ്യുക പ്രാചീന സമ്പ്രദായമാണ്.)

56. ഹവിസ്സ് - ഹോമദ്രവ്യം. അൻപ് - ദയ.

57. അരിച്ചുകേറുക - ഇഴഞ്ഞുകേറുക.

58. തന്ത്രങ്ങൾ - മന്ത്രത്തിന് അനുയോജ്യമായ പൂജാവിധി, മന്ത്രജ്ഞൻ - മന്ത്രമറിയുന്നവൻ.

തിണ്ണം തദാ തത്ര ജവേന യക്ഷ-
പ്പെണ്ണുങ്ങൾ വന്നിട്ടഥ ചെയ്തു സത്യം
എണ്ണം നിനച്ചാലതിനില്ല നല്ല-
വണ്ണം ശ്രവിച്ചാനതു വിപ്രവര്യൻ 59

അക്കാലമേവം കൃതസത്യമാശു
മുക്കാല്യമായക്ഷികൾ പോയ ശേഷം
ആർക്കാകിലും നൽകൃപ ചേരുമാറു
കേൾക്കായൊരാർത്തസ്വരമൊട്ടു ദൂരേ 60

ഉള്ളിൽ ക്രുധാ വിപ്രനെയന്നു തിന്നാ
കള്ളിത്തമേറീടിന യക്ഷി പിന്നെ
പൊള്ളിദ്ദഹിക്കുന്നുടൽ ചുട്ടുനീറി-
ത്തുള്ളിപ്പിടച്ചായവിടത്തിലെത്തി 61

കേമത്തമേറും ദ്വിജനാശു പിന്നെ
ഭീമത്തിയാമഖലയക്ഷിതന്നെ
ഹോമിക്കുവാനുള്ളൊരു മന്ത്രമോതി
ഹോമിച്ചു ഹാ! യക്ഷി ശപിച്ചിതപ്പോൾ 62

---

59. തിണ്ണം - വേഗം തദാ - അപ്പോൾ.

ശ്രവിച്ചാൻ - കേട്ടു.

60. കൃതസത്യം - സത്യംചെയ്തു

61. ക്രുധാ - ക്രോധത്തോടെ (കോപത്തോടെ)

62. ഭീമത്തി - ഭയങ്കരി ഖലയക്ഷി - ദുഷ്ടയക്ഷി

"ഹാസത്തൊടെന്നെക്കൊല ചെയ്കയാൽ കാൽ
മാസത്തിനുള്ളിൽഖല! നിഷ്കൃപാത്മൻ
നീ സങ്കടപ്പെട്ടു കരഞ്ഞു ചക്ര-
ശ്വാസം വലിച്ചാശു നശിച്ചുപോകം 63

കണ്ണീരൊടത്തീയ്യിലെരിഞ്ഞു യക്ഷ
പ്പെണ്ണീവിധം ഹാ പൊടിഭസ്മമായി
എണ്ണീടിനാൻ ശാപദിനങ്ങൾ വിപ്രൻ
നണ്ണീടിനാൻ കിഞ്ചന നെഞ്ചിലേവം 64

ശ്രീപാർവ്വതീശൻെറ മുകുന്ദസേവ്യ-
ശ്രീ പാദമിബ്ഭൂമിയിലുള്ള കാലം
പാപാരിദുർദ്ദൈവമഹാഭിചാര-
ശാപാധികാലാദി ഭയങ്ങളുണ്ടോ? 65

---

63. ഹാസത്തോടു് - പരിഹാസത്തോടു് (നിസ്സാരമായി)
നിഷ്കൃപാത്മൻ - കാരുണ്യമില്ലാത്തവനേ
ചക്രശ്വാസംവലിച്ചു് - ശ്വാസം പോകാതെ കറങ്ങിതിരിഞ്ഞു്

64. നണ്ണി - വിചാരിച്ചു. കിഞ്ചന - കുറച്ചു്
നെഞ്ചിലേവം - മനസ്സിലിപ്രകാരം.

65. ശ്രീപാർവ്വതീശൻെറ - ശ്രീപരമേശ്വരൻെറ
മുകുന്ദസേവ്യശ്രീപാദം - മുകുന്ദനാൽ സേവിക്കപ്പെടുന്ന കാലടികൾ. പാപാരിദുർദ്ദൈവ മഹാഭിചാര ശാപാധി കാലാദി ഭയങ്ങൾ - പാപം, അരി, ദുർദ്ദൈവം, മഹാഭിചാരം, ശാപം, ആധി, കാലൻ, ആദിയായഭയങ്ങൾ, പാപശത്രുദുർദ്ദേവത, ദുർമ്മന്ത്രവാദം, ശാപം, ദുഃഖം മരണം തുടങ്ങിയ ഭയങ്ങൾ

ശ്രീകാശിതൊട്ടുള്ളവിടങ്ങളും തന്നിൽ
ശ്രീകാലകാലൻ മരുവുന്ന ദേവൻ
ലോകെ. നമുക്കായതിൽ വെച്ചിദാനീം
പോകേണമതെങ്ങന്തകനെജ്ജയിപ്പാൻ 66

'തിരുവാലൂർ' ക്ഷേത്രേ വാ-
ണരുളുന്നുണ്ടന്തകാന്തകൻ ദേവൻ
പുരുജവമവിടെച്ചെന്നാൽ
ഗുരുതരമിശ്ശാപമേൽക്കയില്ല ദൃഢം 67

ഭുവി പുകഴും പരദേശ-
ത്തവിടെച്ചെല്ലാൻ നിനയ്ക്കിലിടപോരാ
ഇവിടത്തെ തിരുവാലൂ-
രവിളംബമിതാ ഗമിച്ചിടുന്നേൻ ഞാൻ 68

ആര്യൻ കാലടി വിപ്രനിങ്ങനെ വിചാ-
രിച്ചൊന്നുറച്ചിട്ടു തൻ
കാര്യം നേടുവതിന്നു പോയി തിരുവാ-
ലൂർക്കാശു നിൽക്കാതുടൻ
സൂര്യഗ്രന്ഥവിധിപ്രയോഗമഹിമാ-
വോതിട്ടുവന്നാദരാൽ
'സൂര്യക്കാലടി' യെന്ന നാമമഴകായം
നൽകീടിനാർ നാട്ടുകാർ 69

---

66. കാലകാലൻ - പരമേശ്വരൻ
67 പുരുജവം - വളരെവേഗം. ഗുരുതരം - വളരെവലുതു്
68. ലോകത്തിലാസകലം കേൾവികേട്ടപരദേശം - കാശി അവിടെച്ചെല്ലാൻ സമയമില്ല.
അവിളംബം - താമസം കൂടാതെ.
69. ആര്യൻ - ശ്രേഷ്ഠൻ.

കൊണ്ടാടിപ്പുരദേശവാസി തിരുവാ-
ലൂർക്ഷേത്രനാഥാലയം
കണ്ടാലുംമതി, മൃത്യുവന്നൊഴിയുവാൻ;
കേടററാരിക്കേരളേ
ഉണ്ടാക്കീടിന തൽഗൃഹേശഭഗവൽ-
ബിംബത്തിനെത്താൻ പരം
കണ്ടാലേ വരു തൽഫലം നിയത; മെ-
ന്നല്ലോ പഴഞ്ചൊല്ലിഹ 70

വിരവൊടു തിരുവാലൂർ ക്ഷേത്രപാശ്ചാത്യഭാഗേ
സരസി ബത കുളിച്ചിട്ടങ്ങകത്തേക്കു പോവാൻ
ധരണിസുരനടൻ തൽഗോപുരം പുക്കനേരം
ത്വരയൊടു ലഘുമൂത്രം വീണുതൻകോണകത്തിൽ 71

വിപ്രൻ കുളിച്ചുടൻ പിന്നെ
ക്ഷിപ്രം സംശുദ്ധനായ്ത്തദാ
അപ്രദേശത്തിൽ വന്നാന-
ല്പം പോയ് മൂത്രമപ്പൊഴും 72

---

70. തിരുവാലൂർ ക്ഷേത്രത്തെ പരദേശികളും പുകഴ്ത്തി.
കാലഭയം ഒഴിയുവാൻ ആ ക്ഷേത്രം കണ്ടാൽ തന്നെ മതിയാകും
ഈ കേരളത്തിൽ ഉണ്ടാക്കിയ ആ ക്ഷേത്രത്തിലെ ഭഗവൽ
ബിംബത്തെത്തന്നെ കണ്ടാലേ ആ ഫലം നിശ്ചയമായും
ഉണ്ടാകൂ. എന്നത്രേ പഴമക്കാർ പറയുന്നതു്.

71. വിരവോടു - വേഗത്തിൽ
പാശ്ചാത്യഭാഗേ - പടിഞ്ഞാറുഭാഗത്തു്.
സരസി - സരസിൽ - കുളത്തിൽ
ധരണീസുരൻ - ബ്രാഹ്മണൻ.
ത്വരയൊടു - വേഗത്തിൽ. ലഘുമൂത്രം - അല്പംമൂത്രം

72 ക്ഷിപ്രം വേഗം.
സംശുദ്ധൻ - വഴിയാംവിധം ശുദ്ധനായവൻ

താപം പൂണ്ടാൻ മനസി തിരുവാ-
ലൂരെഴും ശങ്കരശ്രീ-
രൂപം കാണാനവിടെ വരാ
ഞ്ഞപ്പൊഴുല്പന്നശോകാൽ
ശാപം ചിന്തിച്ചുടനെ നെടുവീ-
ർപ്പിട്ടു വിപ്രേന്ദ്രനേററം;
പാപം ചെയ്യുന്നവനു വരുമോ
മംഗളം ഭംഗമെന്യേ? 73

തെരുതെരെ മൂത്രസ്രാവാൽ
തിരുവാലൂർ ക്ഷേത്രനാഥനെക്കാണ്മാൻ
ഒരു കുറിയും സാധിച്ചി-
ല്ലുരുപാപമെഴുന്നവനു ഗതിയേവം 74

എന്നാലും ഭക്തിമാൻ വിപ്രനന്നാശ്ശങ്കരവിഗ്രഹം
നന്നായ് കാണാതെ ഭക്ഷിയ്ക്കില്ലെന്നായുള്ളിലുറച്ചുതേ 75

ഉണ്ണിടാതെയുമുമേശവിഗ്രഹം
കണ്ണിടാതെയുമഹോ മഹീസുരൻ
രണ്ടു മൂന്നു ദിവസം കഴിച്ചുമാൽ-
കൊണ്ടു ഭക്തനഥ വീണു ഗോപുരേ 76

---

73. ശങ്കരൻ - ശിവൻ. ഉല്പന്നശോകം - വദ്ധിച്ചശോകം (ഉണ്ടായിത്തീൎന്ന ദുഃഖം) ഭംഗമന്യേ - തടസം കൂടാതെ.

74. മൂത്രസ്രാവം - മൂത്രംപോക്കു
ഒരുകുറി - ഒരു പ്രാവശ്യം. ഉരുപാപം - വലിയ പാപം

75. ഭഗവൽബിംബം കണ്ടു തൊഴുതേ ഭക്ഷണംകഴിക്കു എന്നുറച്ചു.

76. ഉമേശവിഗ്രഹം - പാൎവ്വതീ കാന്തവിഗ്രഹം
മഹീസുരൻ - ബ്രാഹ്മണൻ. മാൽ - ദുഃഖം

ഭക്തിയുണ്ടവന്നു നെഞ്ചിലെങ്കിലും
ശക്തിയുള്ള ദുരിതങ്ങൾ കാരണാൽ
ഭക്തവത്സലനരൻ സ്വവിഗ്രഹം
വ്യക്തമായവന്നു കാട്ടിയില്ലഹോ! 77

ശാന്തിക്കാരനൊടോതിനാൻ നിശി തദാ
സ്വപ്നേ, തുറക്കേണ്ടിനി-
ശ്ശാന്തിക്കായിഹ നാലുനാളി. ചഖിലം
കാലേ കഴിയ്ക്കുന്നരൻ
ശാന്തിക്കാരനതോക്കയാൽ നടതുറ-
ന്നില്ലാകയാൽ ദോഷസം-
ശാന്തിയ്ക്കായവനിശരൂപമഖിലം
കാണ്മാൻ കഴിഞ്ഞില്ല ഹോ! 78

ഒഴിക്കവെയ്യാത്തൊരു യക്ഷിശാപ-
വഴിയ്ക്കിതെല്ലാമവനന്നു വന്നു
ഒഴിച്ചഗന്ധർവ്വവരന്റെ ശാപ
വഴിയ്ക്കുതാനെന്നപരക്കു പക്ഷം 79

---

77. ദുരിതങ്ങൾ - പാപങ്ങൾ
ഭക്തവത്സലനരൻ - ഭക്തന്മാരിൽ വാത്സല്യമുള്ളവനായ ഹരൻ (ശിവൻ)

78. നിശി - രാത്രിയിൽ. ദോഷസംശാന്തി - ദോഷംവഴിപോലെ ഇല്ലാതാക്കൽ

79. ഗന്ധർവ്വബാധ ഒഴിച്ചതിന്റെ ഫലമായിവന്ന ഗന്ധർവ്വശാപമാണിങ്ങനെവരാൻ ഹേതുവെന്നു മറ്റൊരു പക്ഷവുമുണ്ട്.

ഏതായാലും ശിവ ശിവ!! തദാ കാലടിക്ഷോണിദേവൻ
ജാതാതങ്കം മുഹുരപി ചലൽഗാത്രനായ് തത്ര വീണാൻ
സ്ഫീതാഘൌഘം കിമപി ച നിനയ്ക്കാതഹോ സാഹസത്താൽ
ചെയ്താലേവം ഫലമിതി നൃണാം കാട്ടി, കാലാരിചാരിൽ 80

---

80. ജാതാതങ്കം - ഉണ്ടായദുഃഖം. മുഹുരപി - വീണ്ടും
ചലൽഗാത്രൻ - വിറക്കുന്നശരീരത്തോടു കൂടിയവൻ.
സ്ഫീതാഘൌഘം - പൊന്തിവന്ന പാപഭാരം
സ്ഫീതം - തടിച്ചതു് (പൊന്തിവന്നതു്)
അഘൌഘം - പാപസഞ്ചയം
സാഹസം - വീണ്ടുംവിചാരമില്ലാത്ത പ്രവൃത്തി
നൃണാം - മനുഷ്യർക്കു്. കാലാരി - കാലകാലൻ - ശിവൻ